

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA TRIKRAT TEDENSKO: OB TORKIH, ČETRTHIH IN SOBOTAH



Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno Din 10.—, v inozemstvu mesečno Din 15.—. — Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5 poštni predal 22. telefon 2326. Čekovni račun št. 14335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo. — Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasi trgov. značaja vsaka beseda Din 1.—, mali oglasi, ki služijo v socialne namene delavstvu in nameščencem, vsaka beseda Din 0.50

Štev. 24 • Maribor, torek, dne 27. februarja 1940 • Leto XV

Socialisti in strokovne organizacije

Odkar je nastalo delavsko in nameščenjsko svobodno strokovno gibanje, so bili socialisti in socialni demokrati najzvestejši boritelji za zahteve, ki jih imajo te organizacije v svojem programu. To je povsem razumljivo, ker ima socialistično gibanje prav tiste zahteve v svojem ožjem minimalnem programu kakor strokovne organizacije. Razlika je le v tem, da je delokrog socialistične stranke širši, ker spadajo vanj tudi splošne politične zahteve po svobodi in demokraciji, za katere se socialisti, strokovne organizacije dejansko ne morejo boriti. V tem oziru je največ, kar strokovne organizacije v svojih resolucijah lahko zahtevajo, da se socialno-politična in delavskovarstvena zakonodaja izvaja ali napravijo novi zakoni. Ali te zahteve ostanejo lahko le problematične, dokler delavstvo tudi v politiki, kjer se zakoni kujejo, nima potrebne vloge. Ne trdimo s tem, da strokovne organizacije nimajo še druge naloge, kakor so organizacijske, medijske, kulturne itd. Ali tudi te naloge morejo izvršiti le, če imajo politične, to je državljanske svoboščine.

Socialistično gibanje in svobodne strokovne organizacije sta zgodovinsko sporedni gibanji. Tudi v praktičnem življenju smo videli in vidimo povsod, da je socialistično delavsko gibanje bilo vedno v pomoč strokovnemu gibanju. Vedno je vladalo soglasje med obema gibanjema, ker sta po zahtevah in naziranjih v nepolitičnih stvareh popolnoma identični.

Iz navedenega je razvidno, kar je tudi samoobsebi umljivo, da je dolžnost strokovno organiziranega delavca, da izven svoje strokovne organizacije misli tudi na politično uveljavljanje, ker se mora zavedati, da ostane vedno brez pravic in suverenosti politikov, če se sam ne bo uveljavil in branil dovolj odločno svoje pravice tam, kjer se igrajo z usodo državljanov, to je v politiki.

Strokovne organizacije so nepolitične. Te stvari ne moremo izpreminjati. S tem pa ne more biti rečeno, da moramo ubijati v delavcih čut za politične pravice in dolžnosti, če nečemo napraviti iz njih množico, ki se ne bi več znašla v današnji družbi.

Prav delavstvu se lahko gode največje krivice. To delavstvo se mora osamosvojiti in se združevati v politični stranke in zavesti ter se uveljaviti. V parlamentu, v banočinah, v občinah, kjer bo branilo in zagovarjalo svoje politične, socialne in kulturne interese.

Če vse te stvari niso dovolj važne, potem res ne zaslužimo drugega kakor prav poštene batine, dokler nas pamet sreča.

Ruska ofenziva na Karelijski ožini še vedno traja

Ruski vdor v Mannerheimovo linijo pri Viipuri.

Pretekli teden so se Finci morali umakniti med Finskim zalivom in Muolo ter izprazniti vse utrjene postojanke prve obrambne črte Mannerheimove linije.

Dočim od Muole (v središču Mannerheimove linije) do Ladoškega jezera vztrajajo finske čete še vedno na prvi črti Mannerheimove linije.

Ruska armada, ki je vdrla med Finskim zalivom in Muolo, ima ob svojem levem boku (ob Finskem zalivu) proti sebi utrjene finske postojanke na polotoku Koivisto in nekaterih otokih Finskega zaliva, na svojem desnem boku

Ko sem nedavno bil v majhnem mestecu v notranjosti Srbije, pripovedovali so mi sodruzi, kakšne neverjetne imovinske spremembe so se izvršile pri posameznih meščanih v teh šestih mesecih vojne. Mal trgovec, začelnik, je dobil večjo količino blaga na kredit. Čakal je s prodajo tega blaga. V nekaj mesecih se je nahajal v njegovih rokah kapital več stotisoč dinarjev. Trgovec sam se čudi toliki sreči, ki mu jo je dala naravnost nebo.

Zopet drugi trgovec je kupil takoj od začetka vojne za ves svoj denar železne izdelke in jih shranil v svojem skladišču. In že sedaj računa, da ima po tržni ceni več kakor dva milijona dinarjev zaslužka.

Kako so nastali taki zaslužki?

Nastali so, ker so cene vsega industrijskega blaga poskočile, dvigajo se cene polagoma ali trajno in nepretrgoma že celih šest mesecev. Enako, kakor sta ona dva trgovca brez vsakršnega napora prišla do velikega denarnega dobička, prišli so tudi vsi lastniki blaga ob prodaji, zlasti lastniki potrošne industrije in obrtnih izdelkov. Ta dobiček v celi državi dosega milijarde dinarjev. Dobiček pomeni pretakanje denarnih sredstev iz žepov kupcev v žep prodajalcev blaga. Dobiček pomeni konfiskacijo ene cele tretjine imovine v denarju, ki je last kupcev blaga in poklonitev te imovine prodajalcu blaga. Vsi se s tem velikansko obdavčenje državljanov, ki prejemajo mezdo ali plačo, delavcev, nameščencev, uradnikov, vpojencev, uživalcev rent in obresti. — Vse, kar kupujejo, morajo plačati 30 do 40 odstotkov dražje. Za toliko so stvarno zmanjšani njih prejemki v prid prodajalca blaga.

Treba je razlikovati med blagom, ki se izdeluje po podražitvi surovin in onim, ki je že ležalo po skladiščih in čakalo na prodajo pred početkom te vojne. Če je razumljivo, da se draži novo izdelano blago, pa ni nobenih gospodarskih razlogov za podražitev starega blaga. In tega starega blaga je bilo

po skladiščih v ogromnih količinah. — Vojna napetost je trajala več kakor leto dni. Ves ta čas je privatni kapital uvažal in kupičil blago. Samo s tem si noremo pojasniti, da je lani na primer naša trgovinska bilanca ostala brez prebitka. To kaže, da je bil uvoz blaga iz inozemstva v obliki surovin ali gotovih izdelkov mnogo večji, kakor to odgovarja normalni potrebi vsakdanje potrošnje. Tudi pri bencinu se je naletelo v državi pri družbah na trikrat večjo količino, kakor jo zakon določa družbam, v njihovih skladiščih.

Kdo je kriv, da se ob obilju blaga vendar sistematično povišujejo cene in s tem konfiscira del imovine državljanov, neopravičeno pa bogati drugi del državljanov.

Naivni ljudje pravijo, da so krivi tisti, ki so zaslužek vtaknili v svoj žep. Nanje zvrčajo krivdo v svojih izjavah tudi predstavniki politične oblasti. Ti, ki tako govorijo, pozabljajo, da se prodaja vedno vrši po tržni ceni in da je stremenje po zaslužku normalni zakon privatnokapitalističnega gospodarstva. Če trgovec v Beogradu prodaja kilogram železa po 5 dinarjev, zakaj bi trgovec v Mladencu, ki je čakal z železom stare produkcije, tisto danes prodajal po stari ceni za 3 dinarje? Zakaj naj bi se odrekel svojem zaslužku, zaradi katerega se edino tudi bavi s trgovino? Na podlagi česa je on pozvan, da »skrbi za narod«, da hrani železo v svojem skladišču in da v svojo trgovino pravočasno vplaga kapital samo zaradi tega, da bo občinstvo preskrbljeval s cenanim železom? Če je to storil, je storil zaradi svojega zaslužka.

Mi se ne moremo upirati krivicam, ki so očividne, ali so neizogibna posledica privatnokapitalističnega gospodarstva. Ni treba pričakovati, da se bodo proti tem krivicam borili sami zainteresiranci na dobičku. Proti njim se morajo boriti zainteresirani potrošniki in zahtevati odpravo te krivice od nosilcev javne oblasti.

Te krivice so zakrivali oni, ki so bili

dolžni, da takoj intervenirajo v gospodarskih odnosih, čim je vojna povzročila motenje v proizvodnji in zamenjavanju blaga. Niti malo ni bilo težko še prvi mesec izvesti splošni popis blaga po skladiščih, ugotoviti količino starega blaga in zjamčiti, da se mora isto prodajati po starih cenah. Niti malo ni bilo težko ustanoviti aparat za kontrolo, v koliko se zvišujejo stroški proizvodnje novega blaga ter sorazmerno s temi določiti, za koliko se smejo cene blagu zvišati. Med tem pa se je pri nas opustila vsaka kontrola cen. Polnih šest mesecev traja že hudo gospodarsko obubožanje ljudskih plasti. (Med tem je že izšla nova naredba o kontroli cen.)

V tem času se je samo govorilo o draginji, toda nič stvarnega se ni storilo za borbo proti njej. Uvedena je bila naredba o pobijanju draginje z nekaj praznih načel in naravno, da je ta ostala mrtva beseda na papirju. Vsi predlogi in sklepi, s katerimi se je hotelo uvesti stvarno kontrolo cen, so bili zavrnjeni zaradi odpora zainteresiranih kapitalističnih krogov. — Naravno je dejstvo, da so cene na primer padle za dva dinarja, čim se je čulo, da se bo vršila kontrola cen. Blaga je po skladiščih in prodajalci so se bali, da ga ne bodo prodali, če se mu določi cena. — Ko se je to opustilo, so cene zopet skočile in to za 5 dinarjev pri istem blagu.

Kdo je torej kriv za to strašno stanje na trgu?

Zakaj ne sme biti v drugih deželah tako?

Zato, ker tam organi javne oblasti vrše svojo dolžnost. Zato, ker se tam organi javne oblasti zavedajo svoje moči nad kapitalističnimi družbami in odgovornosti pred široko potrošniško množico. Zato, ker tam organi javne oblasti mislijo na življenjske potrebe naroda in ne izčrpavajo vsega svojega časa v skrbeh na prilagojevanju volilnih okrajev in praznih šovinističnih govoričenj.

Dr. Živko Topalović (»Rad. Novine«.)

Pomirjenje na Balkanu

Prestolni govor bolgarskega kralja.

V petek popoldne je bil odprt nov bolgarski parlament. Kralj je v prestolnem govoru poudaril nevtralnost in dobre odnose z velikimi in malimi državami ter zblizanje med Bolgarijo in Jugoslavijo, rekoč, naši pristrčni odnosi z Jugoslavijo in Turčijo so utrjeni z obstoječimi pogodbami o večnem prijateljstvu.

Vojne na Balkanu ne bo

Diplomatski urednik agencije Stefani pravi, da je nevarnost za vojno na Balkanu zmanjšana. Italija ne bi dopustila nobene sovjetske akcije južno od Karpatov. Vojna se more razširiti le na severu, ker hoče Anglija preprečiti, da bi se izvažala ruda iz Švedije v Nemčijo.

Skandinavske države in Anglija ter Nemčija

Kolikšno je število žrtev Norveške in Švedske vsled nemške vojne na morju?

Po dosedanjih ugotovitvah je bilo torpediranih od nemških podmornic ali pa uničenih od nemških min 32 švedskih tovornih ladij, s skupno 69.900 tonami, v vrednosti 24.4 milijonov švedskih kron, življenje pa je izgubilo 228 švedskih mornarjev.

Norvežani pa so na isti način izgubili 347 svojih pomorščakov.

K temu številu ladij in mornarjev

Nevtralnost skandinavskih dežel pred težko preskušnjo

Posvetovanje v Kodanju.

V glavnem mestu Danske v Kodanju so se zbrali zunanji ministri Švedske, Norveške in Danske na posvet o položaju, ki ga je stvorila vojna med Nemčijo in Anglijo ter Francijo in med Rusijo in Finsko. Navedene države se čutijo ogrožene, ker se vidi, da njihove nevtralnosti nihče ne spoštuje razen, ako mu godi in pa, ker njihovo gospodarstvo silno trpi vsled blokade oz. potapljanja njih ladij po nemških podmornicah in minah.

Splošno se lahko reče, da je nevtralnost skandinavskih držav pred težko preskušnjo. Te države niso za direktno pomoč Finski, s katero so v zvezi, ker še vedno upajo, da se bodo na ta način lahko obvarovale pred vojno. Toda čim dalj bo trajala vojna, tem bolj verjetno je, da bodo tudi skandinavske države, zlasti Švedska in Norveška zapletene v vojno.

